

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ  
що середи, п'ятниці і неділі,  
з тижневим додатком  
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція  
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-  
же застережене. — Рекламациі неопе-  
чатані вільні від оплати поштової.

# БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік . . . . .	20 К. — с.
„ пів року . . . . .	10 „ — „
„ чверть року . . . . .	5 „ — „
„ місяць . . . . .	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерат  
платні в Чернівцях.

## Заграниця про галицько-польську господарку.

В прускій соймі знов прийшла сими днями на порядок денний т. зв. „польська дискусія“, в якій польські послы жаліли ся на пруску гакату. Міністер Райнбабен відповідаючи на їх виводи сказав між иньшим таке: „Супротив слів бесідника, що Поляки вважають собі те за велику заслугу, що деінде є браком культури, міністер думає що по польській стороні повинні бути дуже остерожні з такими твердженнями, бо инакше можна їм вказати на галицькі відносини. (Притакання). Читайте панове, що пишуть рускі письменники, а пізнаєте там ідеальну польську господарку і довідаєте ся, як Поляки гнетуть Русинів. Думаю, що Поляки супротив сего повинні бути троха скромнішими в закидах про гнет Поляків у нас“.

Розуміє ся, що се не мило було чути познанським Полякам, яких годі винувати за подвиги галицької мафії. Промінь сьвітла кинений на господарку галицьких верховодів вразив дуже і їх самих. Те, що вони гноблять Русинів у Галичині, їм чести не уймає, але що хтось посьмів на їх роботу натикнути, образило „шляхетський гонор“. І ось зібрала ся на раду парламентарна комісія „Кола“, але не потребувала ся вже тамти думати, бо виручив її міністер справ заграничних Австрії (!) гр. Голуховський, який із наведеного вислову Райнбабена зробив вмішуване до внутрішніх справ австрійських, проти якого за-

стеріг ся в дипломатичній дорозі. Ся акція змагала рівночасно й опрокинути справедливі замітки супроти галицько-польської господарки.

Тепер стають ясними „здобутки“ австрійської заграничної політики, коли єї задачію являє ся передовсім оборона інтересів польських. Розуміє ся, що сеї справи годі було промовчати в першій ліній рускій репрезентації парламентарній. Акцію руского клубу представляє его комунікат так:

Руский клуб на нинішнім (четверговім) засіданню нараджував ся над промовою пруского міністра скарбу Райнбабена, виголошеною в прускій соймі і всі члени руского клубу признали єї справедливою і опертою на фактах. Тому що міністер Райнбабен в своїй промові опер ся на жалобах, підношених рускими літератами, тож всі члени клубу вказали на се, що протест, внесений против сеї промови гр. Голуховским, буде уважати ся не тільки за зайняте становище супротив вмішуванню міністра чужої держави у внутрішні відносини сеї монархії, але також за dementi тверджень руских літератів про відносини в Галичині. Клуб поручив тому своему голові п. Романчукови і членам Василеву Яворському і Ніколі Василькови, щоби звернули ся до президента кабінету бар. Гавча і заінтерпелювали его в справі інтервенції гр. Голуховского в Берлін.

В виконанню сеї ухвали удали ся висше наведені послы до президента кабінету бар. Гавча, до якого пос. Романчук виголосив слідуєче запитане: Ваша Ексцеленце! Ни-

нішні (четвергові) вечірні дневники подали вість, що міністер заграничних справ гр. Голуховський поробив енергічні кроки в Берліні з причини виводів міністра Райнбабена про відносини, пануючі в Галичині. Тому, що подібні, тільки ще в більше категоричній формі висказані виводи, як заява пруского міністра просвіти в вісімдесятих роках минулого віку, або міністра Подбельского в 1903 р., не склали австрійського правительства до підношення яких небудь протестів, тому є близьким припущенне, а кружить навіть така поголоска, що се Ваша Ексцеленце дає ініціативу до сего кроку міністерства заграничних справ. А що міністер Райнбабен в своїй промові покликав ся виразно на голоси руских літератів, тому нема дійсної причини до дипломатичних кроків і належить припускати, що через се вмішане також зовсім вірне представлене руских писателів про відносини в Галичині мають бути здезадовані і в сеї спосіб має прикрити ся поступоване ворогів Русинів в Галичині. Русини почувають ся тим дуже діткненими, тому приходять з просьбою о вияснене, в яким дусі і цілі наступило се вмішане?

Президент кабінету бар. Гавча відповів: Інтервенція міністра заграничних справ гр. Голуховского наступила по конференціях зі мною і в цілковитім порозумінню з австрійским правительством. Інтервенція має на цілі виключно застеречи ся против сего, щоби міністер чужої держави видавав осуд про внутрішні відносини другої держави, так само, як ми здержуємо

ся від всякої такої критики, навіть від критики так близько обходячих нас і в наші сфери входячих угорських відносин. Інтервенція гр. Голуховского не вдає ся в меритум справи, яка викликає єї, отже не заняла жадного становища ані супротив одної, ані другої сторони.

## Збори „Народного Дому“ в Чернівцях.

(Дальше.)

До IV. точки порядку денного себто до справи будови окремого приміщення для бурси, якого потреба відчуває ся що раз більш діймаво, забрав голос як референт виділу проф. А. Клим. Вибудувати окрему бурсу, якая розуміє ся могла містити значну кількість бідної молодіжи треба раз тому, що дітвору дуже ушкоджує тепер дорогу будівлю „Нар. Дому“ а друге тому, що по перенесенню бурси до иньшого локалю буде можна єї дотеперішнє приміщенє винайти за значнійшу суму, бо „Нар. Дім“ знаходиться в осередку міста. Уступаючи виділ повів справу будови окремої бурси о стільки наперед, що рада міста Чернівців порішила відступити для неї площу 1300 м<sup>2</sup> біля міського городу за ціну 1800 злр., хоч би серед иньших обставин треба би за неї заплатити яких 10.000 злр. Такий добрий оборот справи треба завдати захопачи надєсь. В. Яценіцкого, д-ра Филиповича і віцеб. ір-гора. Після зладженого кошторису буде будова бурси, якая помістила менш більш 150 хлопців із обох дотеперішних бурс „Народного Дому“ і „Руско-селянської“, буде коштувати 40—45 тис. корон. На се одержить товариство від сойму 20 тис. субвенції виплачуваної ратами, а решту мусить пожертвувати руска суспільність. Будова бурси, яку рішив виділ назвати ім. нашого буковинського кобзаря О. Федьковича, повинна розпочати ся вже на весні, так щоби у вересні найшла вже в ній молодіж при-

Ірина К. М. Коралевичівна.

## Маскарада.

Новела з аристократичних кірутів.

(Кінець).

Та з малої дитини вціплювана мені в кров кастовість прийняла ся, я пересякла нею від стіп до голови, я стала була тоді на скрізь аристократка — в поганім значінню сего слова. І в сам день тайних моїх заручин я зуміла довести його до того, що він, цілком забувшись, в опаліню виявив мені свою любов... То було на офіцерськїм балу, маскараді, в такім самім зимовім городі.

Графиня хвилику останвила ся. Очи Туркині тепер звернені на неї, жаріли в півтіни як два таємні чі огні.

— Ось так, як я тепер перед вами, так він клячів тоді перед мною, і слова, які він тоді говорив, неначе від серця йому відривались... а я тоді зі злобною усмішкою, вказуючи на постать нареченого я другій сали, замітила з насмішкою і злобою: „Ви для мене — за гарні; впрічім — трохи опізнались; ось там мій наречений граф

Торн“, додала я з особливим натиском. Він встав і хитаючись вхопив ся за віши найближшого дерева. „То ви мене не любили“ — промовив на силу — „і тільки бавили ся! Правда — граф! і багатий... я за гарний... Простіть, як жеж я міг і думати... я, син сторожа... простіть, баронессо і прощайте...“ Поклонив ся і вийшов. Від тоді не бачила я вже його більше. І не знаю, що з ним стало ся, знаю тільки, що від тоді неописаний жаль, невисказане горе огорнуло ціле мое житє. Аж тоді почувла я, як я его любила, коли втратила його на віки. Аж тоді відчула я ціле мое нещастє і терпіла майже неустанно. Нераз цілими ночами заливала ся горячими, кровавими сльозами з безмірної туги, з розпуки.

На хвилику графиня зупинила ся, закрила личко руками.

— Ах! — кликнула нараз з вибухаючим болем — якби я його віднайшла, якби він мене ще міг любити, то якби він був і простим робітником, я покинула би все мое багатство і паньстко і пішла з ним на край сьвіта!...

Чи то відблиск сьвітла, чи роса упавша з цвітки заблїсла на спущених, довгих віях Туркині?

А лице графа викривило ся якоесь дивно, насмішливо, їдко. От і добра нагода до розводу, прийшло йому нагло до голови. Він аж задрожав і тихо, скорим рухом розхилив віши куца. В тій хвили погляд Туркині звернув ся просто на него. В єї очах заблїсло ціле пекло, — в його — безгранична пристрасть.

— Чи граф Торн вам вірний? — поспитала нараз Туркиня різко. Графиня по хвили здвинула раменами. У входових дверях появил ся кілька постатей, одна з них кликнула на графиню. Туркиня нагло піднеслась і нахилившись шепнула їй кілька слів. Графиня віддалилась з маскою, а коли за хвилику вернула, станула непорушно так само окаменіла, на тім самім місці за куцєм рож, де перед хвилику стояв граф.

Єї очи розкрили ся широко, уста ціпко затиснулись і зблїдли...

Перед Туркинею, так само як перед тим она, клячав тепер єї муж, обнимав єї коліна, цілував єї шати, і в безтямі в змагаючій

пристрасти висловлював їй свою любов.

Туркиня гляділа на него і тільки усміхала ся як змія.

— Єдина! молю, благаю тебе, вислухай мене — лебедів граф — як хочеш — все покину, на край сьвіта піду за тобою, буду твоїм слугою, твоїм невільником, тільки прийми мене, полюби хоть крихіткою такої любови, якою я тебе люблю!

— Графе, опамятай ся, чи жінка для тебе нічим? — зашипіла якоесь дивно Туркиня, впившись в куц рож.

— Ні, я єї ніколи не любив, і вона сама перед хвилику зрадила ся, що вона невірна мені, любить якоегось — се сьміху варта — си на сторожа. Не люблю єї, тебе тільки любити можу. Будь моєю єдина.

— То неможливо — замітила Туркиня з переймаючим холодом.

В тій хвили вибив стінний годинник дванайцять; музика перестала грати. Графиня, блїда як смерть, станула перед Туркинею. Хвилину вагалась ще, потім наблизилась до неї — і обняла єї.

— Графе Торн — проговорила



міщене. Рівночасно переведе ся й основну реставрацію комнати „Нар. Дому“, які займала до тепер бурса. Реферат свій закінчив проф. Клим внесеном:

Загальні збори завзивають будучий виділ, щоб приступив як найшвидше до будови бурси ім. О. Федьковича на 150 хлопців, а рівночасно перевів реставрацію „Нар. Дому“.

В дискусії над сею справою забрав перший голос уч. Іля Ілюк придучуючись до виводів референта що до самої будови бурси, однак до зужиття опорожнених кімнат „Нар. Дому“ е у него инша думка. Іх повинно ся відступити на дівочу православу бурсу, бо в Чернівцях нема де примістити наших дівчат у рускій хаті тільки по чужих. — Всеч. о. Ст. Маланчук думає, що скількості бурс обмежувати не треба, впрочім горячо підпирає справу проектованої будови, яка повинна мати також і членів основателів, вкінці ставить внесенє: поручає ся виділові „Нар. Дому“ щоби він звернувся до всіх урядів громадських і парохіальних, зарядів шкіл та всіх руских товариств із зазивом до складок на бурсу. — П. акад. П. Клим не годить ся на те, щоб у новій бурсі дучити бурсу Нар. Дому і Руско-селянську, яка остає під його зарядом. Рус. сел. впрочім не має своїх статутів і е приватним підприємством в противенстві до бурси Нар. Дому. Вона ще й тим ріжнить ся від неї, що тут приймає ся хлопців, які за удержанє платять натураліями, а бурса дає їм приміщенє й книжки. Бесідник не може згодитись на те, що рус. сел. перестала існувати, вона повинна після его думки найти у новій бурсі тільки приміщенє із задержанєм окремого заряду. Супроти сего поясненє голова надсов. В. Ясеницький, що приватна Руско-селянська бурса й тепер мусить піддати свої рахунки виділові „Нар. Дому“, бо сойм лиш під тим услівєм уділив для неї субвенції. Оттим то являє ся річю конечною виробити для нової бурси статут, який обяв-би й бурсу, яку веде п. П. Клим, та щоби еї прилучити до бурси Нар. Дому. Проф. Ісопенко противить ся із поважних причин тому, щоб комнати „Нар. Дому“ відступати для дівчої бурси. Він також не попирає на зливане бурс, зазначає однак, що виділові „Нар. Дому“ нема за що упрекати за его проект, треба радше бути вдячним за те, що отворив двері своєї хати і для руско-селянської бурси. Вкінці ставив внесенє, щоб збори уповажили виділ до затягненя позички для нової бурси. П. Омельський завзиває, щоб поки що не дебатовано над злукою бурс тільки над будовою бурси. Інсп. О. Попович попирає в своїй промові виводи референта, запримичуючи, що для бурси треба зладити окремий статут.

Туркня голосно з особливим тоном — час демаскуватись! Жінкою вашою я, вибачайте, не можу бути, вже хоть-би тільки з тої простої причини, що я — не жінчина!

Скорим рухом відкинув доміно, під ним показав ся галевий уніформ. Одною рукою обяв кріпко тонкий стан майже омліваючої графині, другою витягнув легітимацию.

— Як бачите, я власне той син сторожа, котрого любить ваша жінка, що, як самі звалили замітити, сьміху варта. Тепер я, поки-що, адміралом іспанських кораблів, і ставлю вам до вподоби вибір: дучель, або розвід з жінкою, бо вже без неї віддалю ся, хиба згину!

Граф Торн стояв збентежений до неописаня, ледви в силі зрозуміти, що стало ся; в кінці поволи прийшовши до себе, здвигнув раменами, і як правдивий аристократ чистої крові, тільки усьміхнувся іронічно:

— То підступ!

— Ні, тільки маскарада — відповів адмірал так само з щасливим усьміхом і обережно посадивши графиню на канапку, клякнув перед нею.

З великої салі давно долітав глухий клекіт, що чим раз більше

Що до виводів п. П. Кліма, то він не е за злукою бурс, тільки за тим, щоб у новій будівлі була лиш одна бурса. Удержуване разом двох бурс відділених від себе якимсь хінським муром противить ся основам педагогії. Се однак не виключає, що з родичами дітий буде мож заключувати ріжні умови що до платні чи то в грошах чи в натураліях. По надуч. п. Лупуленку, що поставив внесенє аби подякувати радї м. Чернівців і людям, що причинили ся до даровизни площі під бурсу, промавляли ще п. П. Клим, о. С. Мандичук, п. Д. Грищук, о. М. Бриндзан і п. М. Івашко, що поставив внесенє на замкненє дискусії. Ще промавляв інсп. О. Попович, який поставив вкінці внесенє, щоб у новій будівлі містила ся одна бурса, та щоби давний льокаль бурси по зреставрованю винайти а не відступати на иншу діль. В голосованю зарядженого головою зборів перейшли внесенє референта враз із додатком о. С. Маланчука, проф. Ісопенка і інсп. Поповича.

(Конець буде).

### Бесіда посла Романчука,

виголошена при бюджетовій дебаті на засіданю палати послів д. 15. лютого 1905 р.

(Конець).

Так в теперішній дебаті як і при попередних нагодах більше або менше ясно і докладно висказували заступники поодиноких народів і сторонниць свої потреби і бажання. І так Німці домагались ся обезпеченя їх стану національного посіданя, отже також німецького державного языка, Чехи на разі чеського языка у внутрішнім урядованю та чеського університету на Мораві, Італійці італійського університету в Тереті і автономії для полудневого Тиролю і т. д. і т. д. Польске коло, до котрого мимоходом кажучи, не належить вісім польских послів з Галичини, не висказало ся тепер ясно, а его голова заявив, що Поляки, як завжди, так і дальше готові до жертв для держави. Дивне лише що ті панове мимо безнастанних жертв все так добре виглядають і не худнуть, а противно товстють, (*Веселість*), так що, заступаючи народ що-до чисельности аж третій з черги, таки часто мають рішачу вагу в державі і в парламенті. А знанє е їх бажанє і жаданє, щоби їм цілком віддано цілу Галичину, значить, більше ніж четверту часть Австрії.

Які-ж супротив сего мають потреби і бажання Русини? Ах цілком инші, як всі другі народи Австрії! Ті сидять при столі, обильно заставленим стравами і напитками; кождий сягає за своєю ча-

наближав ся; нараз вбіг „чорт“ з голосним реготом, стрибаючи і викрикуючи окружляв кілька разів графа, прямуючого до дверей виходових. Рівночасно з противної сторони хлинула ціла філя гамірного товариства, попереду котрого поважно ступав „князь карнавал“, несучи скиптр і корону. Ціла ватага опинилась перед Туркинею.

Герольд затрубів в золоту трубку.

Настала глибока тишина.

— Мої достойні пані і панове! — заговорив князь, звертаючись до товариства — потвердіть одногласно грімким гурра! вибір ваш: королевою нашого торжества.

Нараз межі товариством вчинив ся нечуваний заколот: пані реготались, панове викрикували, по-вирішувались.

Князь здивованим оком повів по несподіваній картині, потім звернувся до Туркині, подаючи корону і такі остропів.

Адмірал усьміхаючись, глибоко поклонив ся.

В тій хвили музика в сали вдарилася триумфального марша.

стію; одному таланить дістати більше і ліпше, инший мусить вдоволити ся меншим: тільки Русини не допущені до того сїднього стола; вони мусять стояти позаду других і лише десь колись можуть захопити якусь окружину. (*Веселість і оклики: Так е!*) Тим то мусять вони передовсім побивати ся о місце при тім національнім столі. Се, мої панове, не пересада, а сумна і гірка правда. (*Так е!*) Всі инші народи Австрії мають більшу або меншу спромогу свобідно рушати ся; нікого не сидують дуратись своєю народности; кождий може в ширших чи тіснійших межах брати участь в народнім житю, в національнім розвитку; народ може собі сам вибирати заступників до громадської, повітової ради, до сойму, до ради державної; основні закони о свободі особистій, о свободі печати і т. д., мають правну силу, хоч часом і обмежену: лиш галицькі Русини того всего не мають або мають в так дрібній мірі, що воно не має значіння. (*Так е!*) Галичина е для Русинів краєм бюрократичної самоволі, подібною до тої, яка — очевидно з ріжницею, випливаючою з обставини — панує пр. в Росії. Так спокійний, так смирний руский народ мусить безнастанно боронити ся перед польською бюрократією, котра, так сказати, е виконуючим органом его противників і за свою головну задачу уважає, здає ся, не краєм порядно управляти, двигати его економічний і культурний розвиток, а всіма так рафінованими як брутальними способами гнобити руский народ, о скілько він не зносить цілком безчинно і рівнодушно свою тяжку долю або не йде польским шляхом, та переслідувати і придавляти его, щоби тільки не потерпіло чого польске панованє. (*Живі призначення*).

А щоби тому всіляко протизаконному брєню надати якийсь законний вигляд, викликає ся тенденційні політичні процеси против Русинів; а що властиво кождий чоловік, як раз виразив ся оден галицький прокуратор державний, раз-враз переступає закони, то й ті карні процеси мусять виходити оправданими. Дивно лише, що підкупства і насильства при виборах та всілякі протизаконні поступки політичних урядників, жандармів і т. п. уходять безкарно, так що подібний випадок, як недавно стало ся у Відні, де поліційного урядника засуджено за самовільне увязненє чоловіка, а противно увільнено двох робітників, обжалованих о самовільне вмішанє до урядової чинности, — такий випадок навіть лиш в уяві е в Галичині неможливий, а судова розправа була би там напевно скінчила ся цілком противним вироком. (*Так е!*)

Дятого Русини мусять передовсім, так сказати, на початок домагати ся того, що инші народи австрійські вже давно мають, що в кождій конституційній, в кождій правній державі само собою розуміє ся: усунення адміністративної самоволі (*Цілком слушно!*) та свободи національного, культурного і економічного розвитку. (*Цілком слушно!*) Треба раз перестати уважати галицьких Русинів за ворожий і небезпечний елемент; треба раз перестати уживати адміністративних урядників передовсім до здавлюваня або бодай до спинованя всякої живійшої національної діяльности Русинів. (*Дуже добре!*) Тоді галицькі Русини будуть могли з успіхом ужити своїх сид, щоби собі і державі на користь, опираючи ся на своїй національній підставі, дорівнати культурно і економічно иншим народам держави; і вони незабаром дійдуть до тої ціли, коли їх заході хоч би тільки в поближеню стрінуть ся з такою опікою, якої инші народи вже зазнають.

Що-до буковинських Русинів, котрих заступники також належать до руского клубу, могу з вдоволенєм зазначити в їх імені, що-й під теперішнім президентом краю, о скільки сягає его вплив, Русини не мають приводу до жалів. (*Призначення*). Тільки нехай неутральне правительство швидше доведе до виконаня чи то до санкції ті постанови, котрі буковинський сойм ухвалив при згоді всіх сторонниць або навіть одноголосно; се забезпечить краєви тривалість пануючого там спокою, коли противно відкладанє санкції могло би его наразити на небезпеченство. (*Потакують*).

На церковнім полі (*Слушайте!*) п. президент міністрів, котрий, бувши колись довгі літа міністром просьвіти, докладно знає ті справи, нехай не занедає теперішньої догідної хвилі, щоби покласти конець нестерпучому станю річий, та нехай не змушує Русинів давати собі самим раду способом для правительства певно немилым.

Впрочім і галицькі Русини не мають причини наперед з недовірем відносити ся до теперішнього нового правительства; але сама зміна осіб в правительстві так довго для них не може мати значіння, поки не настане основна зміна системи. (*Потакують*). А що се зовсім не стало ся, то мусять вони дальше оставати в своїй рішучій опозиції; а також і їх буковинські брати будуть з ними вірно тримати з уваги на спільний інтерес цілого руского народу, бо-ж вони е лиш дрібною его частиною. (*Притакують*). Нас в парламенті лиш мала горстка, але ми заступаємо великий народ, котрий знає вдячність для своїх приятелів, але й не боїть ся борби з ворогами. Сим кінчу. (*Живі оплески; бесідники гратують*).

### Реформа ґрунтових книг.

(Конець).

Управа судівництва не сумнівала ся вже від кількох літ що до конечности реформ в сій справі. Однак через недостаточне обсаженє судів в Галичині і Буковині годі було розпочати далекосягду акцію санаційну.

Поступованє предвидженє проектом теперішнього закона е унормованє після дійсних недотач ґрунтових книг і уладженє після конкретних відносин поодиноких ґрунтових книг. Позаяк воно має служити не лиш користи поодиноких земельних властителів, але також загального добра, надано ему форму зовсім урядового поступованя, яке-б було для сторін вигідне і не перетягувало їх коштами й належностями.

Годі було також уникнути конечности, щоб ухильючись від обовязуючих постанов закона цивільного і постанов про ґрунтові книги, признавати серед певних обставин фактичному станю посіданя більшої сили від вписів в книгах, треба було також обмежити засаду переносованя позицій із теперішніх книг а також видати приписи, які би улещували добути інформацій про втяганє до ґрунтових книг.

Санаційна праця розпадає ся на дві стадії: 1. приготовляючу і 2. вписаня до книг. Переведенє акції буде порученє по части спеціальним льокальним комісарям судейским а по части урядам, що ведуть ґрунтові книги. Задача комісарів буде в стадії приготовляючої перевести переслухання для утвердження фактичних відносин посіданя і означеня тягарів, щоби отже установити основи до точних книгових урядових чинностей. Важні причини промавляють за тим, що коли те все має довести до ціли, то досліди і переслухання треба переводити на місце при співучасті катастральних органів. В приготовляючій чинности льокальних комісарів себто властиве спростованє ґрунтових книг полишить ся — що зовсім зрозуміло — судовим урядам ґрунтових книг. Ціла акція санаційна змагає до того, щоби не лиш часово повернути лад в ґрунтових книгах, але щоби упорядкований стан тривало удержати.

Новий законопроект, щоби запобічи зростанню установовань фікційних відносин співвласности забороняє приймати грамоти про фінційну співвласність як також легалізувати їх. Крім сего надасть ся судам далекойдучий вплив на поділ спадщини, щоби осушити ще більший лад в ґрунтових книгах що до недвижимоств належних до спадщини.

В справі практичного переведеня санаційної акції замічує ся у мотивованю, що з огляду на виказану многосторонність недотач ґрунтових книг та супроти великого числа катастральних громад обох країв буде ся акція санаційна вимагати надзвичайного труду справляючих комісій і судів через довгі роки, що поготять значні видатки. Міродатні круги задумують у кождім із 18 судових округів установити по кілько



льокальних комісій. Фактично їх установлюване поступати ме суцесивно після дозволу бюджетових средств.

## НОВИНКИ.

Чернівці, 25. лютого 1905.

### Санкціонований закон краєвий.

Цар санкціонував ухвалений буковинським сеймом законопроект про зміну § 43 закону із 30. січня 1873, що відносить ся до управління, уладження, удержання і учащування до публичних шкіл.

Краєва рада шкільна на засіданню з дня 24. с. м. іменувала надучителем у Вишній надучителя Юрія Гордицького з Киселиць а підучителем у Старій Жучій Кльотильду Романовську; перенесла на власну просьбу уч. Івана Стенгача із Заставної до Боянчука, а учительку Єлену Кавулю із Рошоша на Манастирсько; розширила школу в Каменці на 5 клас із рускою мовою викладавою а з німецьким як предметом науки; управилила науку німецької мови в німецьких школах, видала приписи, як провадити шкільну дітпись і рішила, що учительство у вільний час не потребує дозволу ані повідомляти управителя школи про виїзд із місяця свого побуту.

Із шкіл середніх. Міністер просвіти і віроісповідань переніс професора середньої гімназії д-ра Стефана Грудзінського в часовий стан супочинку.

Із кругів духовних. Краєвий президент надав опорожену гр. кат. парохію regiae collationis в Сучаві почетному консисторському совітникови й деканови дотеперішному парохови в Качиці о. Іванови Глібовицькому.

Із „Бук. Бояна“. На пробі в понеділок дня 27. с. м. буде важна нарада. Просимо всіх членів явити ся точно о годині 7-й і в компететі. — За виділ: М. Левицький.

Звичайні загальні збори „Каси позичкової і щадничої для громади Руска-Молдовина“ відбудуть ся в неділю дня 12. марта 1905 о 1-ій годині попол. в шкільнім будинку з сідуючим порядком: 1. Біляне за рік 1904. 2. Доповняючий вибір 2 членів ради надзорчої § 94. 3. Вільні внесення. — Теофіл Бонанча, начальник.

Загальний весняний збір каси в Слободія-Комарівцях відбудуть ся дня 5. марта 1905 о год. 2-ій пополудни в домі Георгія Продавця з сідуючим порядком: 1. Справоздане касове. 2. Вибір двох членів до старшини. 3. Доповняючий вибір до ради надзорчої. 4. Визначене платні для касиера. 5. Народи про ліпший розвиток каси. — О. Маліньский, голова.

Змагання російських Українців. Земство подтавської губ. ухвалив: 1) внести подане до властей правительственных, щоби знесено указ з 1876 р., заказуючий друкувати книжки в малорускій мові; 2) видавати газету для народу під заголовком: „Лист подтавського земства“, де статті мають бути поміщені в малорускій мові побіч російської; 3) домогати ся, щоби до читальні і бібліотек шкільних приймано не лиш книжки в російській, але й в малорускій мові; 4) розписати конкурсе на популярний підручник о різництві з тим виразним застереженням, щоби рукописи на конкурсе можна було надсилати також і в малорускій мові. Але найважніша ухвала подтавського земства то сідуюча: 5) Малорускої мови треба уживати не лиш до помочи при науці в школі, але й учити її на рівні з російською, позаяк побіч виглядів чисто педагогічної натури, отже уlepsення науки при помочи рідної мови, приходить в сім случаю ще й вигляди морально-виховуючої натури. Губерніальне земство домагає ся для того від правительства: введення до шкіл малорускої мови і то у всіх класах шкіл народних. 6) Поставлено підперти матеріально проект повітового земства в Залотоноші — виставлена в Києві памятника Тарасови Шевченкови. — Оцей рішення як доносить „Кієвські Отклики“ „губернское присутствие“ опротестувало, бо вони будуть то переходять поза межі земської компетенції. Протест сей, що рідко лучає

ся, послідував аж по виконанню ухвали іменню тоді, як губернатор одержав вже від міністра справ внутрішніх повідомлення, що адрес земства предложено вже цареві.

Костиюмовий вечерок з танцями уладжує в суботу дня 4. марта с. р. в сали „Народного Дому“ товариство руских ремісників „Зоря“. Стрій візитовий або костюм. Вступ від особи 2 кор. Родинний білет для 3 осіб 5 кор., для 4 осіб 6 кор. Запрошеня вже розсилають ся. — За виділ: Ник. Умгурич, голова, В. Строчиц, писар.

З Сторонця-Путилова. Вже туй туй мав карнавал з наших гір утечи, а ми верховинці булиб ні раз підківкою чи там постомом не тупнули, аж чуємо днесь, що у нас в Сторонці урядують великі вечерниці. Красавиці — легіні поженьки насталіть бо сам Алеко прибуде зі своєю славно-звісною капелею. Петрушки не буде, бо вимерзла до грихти, натомість продавати і роздавати муляг хорощі, пахучі китиці живих цвітів, як раз утіха панночкам. Але й для паннів дасть Біг кошів, бо повні будуть ордерів. Тож спішіть старші і молоді в день 5. марта о 7. годині вечером до будинку шкільного в Сторонці, в строю візитовім, де заходом філії товариства „Руска Школа“ в Путилові відбуде ся деклямаційно-вокальний вечерок, а опис гультя нечувана. Якби хто з інтелігенції околичної через похибку запрошеня не отримав, нехай на се не зважає, а приїздить в час на забаву. — За виділ: Ю. Гордийчук голова, Н. Глібка писар.

Перший Рентгенівський конгрес відбудувати ся ме в Берліні в часі від 30. цвітня до 3. мая.

„Цивілізатори“. Незабаром розпочне ся процес проти французских урядників, що допускали ся безкарно найосоружніших злочинів на муриньскім населеню в Конго. Ось декілька стверджених вже фактів із „культурної“ діяльності тих європейских цивілізаторів. Ось 14. липня, в річницю збуреня Бастилії святкувало кількох французских урядників в Конго так: Зловили прохожого мурина, звязали его і всадивши до відходової кишки динамітовий набій, підпалили его. Набій розірвав нещасного на кусні. Іншим знов разом кажуть відтяти голову зовсім невинному муринові, з его тіла варять потраву і запрошують на єї спожитє рідню вбитого. Як мурина страву з'їли, показано їм голову жертви із заявою, що ось вони з'їли свого земляка і то ще рідного. Мурина в Конго є потроха людоділами і ось зробили їм європейські урядники таку малу пакість... Є ще й така перлина із паміства їх подвигів. Один антикарин в Конго має манію виварювання кістяків. Коли одного разу варив в тій цілі трупа, забав зробили „збитка“ 15-літньому муриньському хлопцеві, що служив у одного із его знакомих. Насильно затягає его до кухні і приволоче їсти потравку із перегнилого трупа. Хлопець через кілька днів помер на затроєне. Ще один факт. Один вязничий дозорець випускає із тюрми засудженого мурина. — Ти свободний — каже ему — але тїкай, мерщій. Муринь розрадуваний одержаною волею біжить, що сила, тимчасом дозорець набиває карабін і кладе его трупом... І ажже-ж мають нещасні Мурині, Готентоти, Хінці Індійці і т. д. почувати пошану для європейської культури, коли єї вістунами являють ся чисті вироди європейські?..

Обжалуване публіцистів. „Кієвські Отклики“ доносять із Петербурга, що проф. Кареева, адвокатів Кедрина і Житнікова, п'ять співробітників завішеного дневника „Наша Жізнє“ і двох співробітників також завішеного дневника „Наші Дні“ поставляє власті перед суд за належане до тайного стоваришення і розповсюдження нелегальної літератури.

На сліді роялістів. Сими днями викрив один архітект в бульварським лісі в білі барона Дево, новобудовані три підземельні поверхи. Запитаний про цілі тих підземельних комнат бар. Дево незвичайно змішав ся і заявив, що він хотів собі уладити там купальні. Однак поліція думає, що ті поверхи мали бути кривкою для політичних заговірників і для претендента до французської корони в особі кн. Орляньского. Бар. Дево є секретарем

роялістичного товариства „Білий Гвоздик“ а в 1900 р. засідав на лаві обжалуванних о зраду стану разом із звисним Дерулем і товаришами.

Приватну чекарню заснували собі цигани в Долішніх Пертештах коло Гурегумори. Під проводом бувалого Юрія Параскара, вислуженого фірера, що мандрував по Турції й Румунії, оснували там формальну чекарню, у якій працювали ще Іля і Тодор Параскар і Івон Маркітан. Спершу підробляли вони 20-сотиківки і то доволі вдало. Проворні цигани забули однак, що людей дурити у великій місті тяжше і ось один такий фальсифікат оплачений в черновецьким шинку навів поліцію на сліди промисловців, яких цілу колонію арештовано в дома при праці. Разом забрано й усі прилади до чеканя і матеріали, з якими мали повставати нові монети. Поліційний і жандармський „наїзд“ захопив циганів дуже не впору. Вони робили як раз заходи, щоб зробити в своїм ремеслі значний крок наперед — саме забирали ся до підроблювання однокоронівок. Юрій Параскар купив як раз на сю ціль в Чернівцях 10 декаграмів срібла, кажучи золотникови Найманови, що ему треба срібла на те, бо хоче посріблити хрест, який має жертвувати до церкви, аби таким бодай робом найти полєкшу у тяжких болях, які терпить у нозі.

Брутальний напад. В Костині (пов. Сучава) жили у спорах батько і син Розновени із Чернавценом. Сими днями мали мати термін. Заскажені Розновени, не надіючись нічого доброго по розправі постановили Чернавцено стратити із сьвіта. Вночі із 12. с. м. напали на него у его хаті, збили до безтими, обіляли непристойного настою і підпалили, а самі втекли. На щастє Чернавцен опритомнів і з послідних сил видобув ся на двір і поволік ся до хати сусіда, де знова умів. Про все повідомлено сучавський суд, який безпроваочно віделегував до Костини комісію, яка змогла ще переслухати Костину. Однак на его видужанє надії нема.

Утонив ся. Тодор Колісник Олексійшов вечером дня 14. с. м. в підхохочнім стані із Вителівки до Валяви. По дорозі прийшло ся ему переходити потік коло хати млинара Ом. Бачинського і тут він упав до води і втопив ся.

## НАУКА, ШТУКА І ЛІТЕРАТУРА.

Конкурс. Головний Виділ Товариства „Просвіта“ у Львові оголошує отсим на основі „Статута фонду імени Івана Череватенка на видаване премій за науково-популярні книжки“ — конкурс на дві премії по 250 корон за написане двох науково-популярних розвідок в українській мові. Конкурсні твори мають відповідати отсим вимогам: 1) Мусять бути оригінальні, ніде ще не друковані, та популяризувати здобутки сьвітової науки; 2) Не можуть захвалювати неволі, панування одного народу або громадського стану над другим, як також не можуть бути змісту конфесійного; 3) Українська мова творів мусить бути проста, зрозуміла кождому письменному Українцеві на сьому просторі, де живуть наші люди; 4) Твори не можуть бути менш обємом від двох аркушів друку, рахуючи в аркуші 40 тисяч літер. Праці належить надсилати до Головного Виділу Товариства „Просвіта“ у Львові в річниці — по концє 1906 р. Власноручний підпис автора має бути поміщений в особній, запечатаній коверті. Премійований твір остає власністю автора, але друкуючи його, автор не має права робити відмін, противних повисшим умовам. Вислід конкурсу оголосить Товариство в свойому часі. — За головний Виділ Товариства „Просвіта“ у Львові дня 18. лютого 1905. Др. Кость Левицький, заст. голови, Іван Яримович, писар.

Твори Леоніда Глібова. — Видавництво „Вік“ Ч. 14. Київ 1904. 2 + XX. + 365 + III. — 75 коп. — В книжці зібрано все, що Глібовим було написано по українськи з виїмком давних творів: вірша „Остапова правда“ і ще трьох, що лишили ся в рукописи — річний, що не мають літературної вартости. Після віршів поміщений водевіль:

„До мірової“ — а на податку книжки коротка біографія Глібова, опис его ювілею і останніх днів его життя — пера О. Тициньского, який друкував колись сі річи у „Дзвінку“ і звідси видавництво передрукувало все. Крім того в книжці є два портрети Глібова і вид его могили. Видане дуже гарне, чепурне — а що важне дуже дешево. Рівночасно звертаємо увагу нашої публіки на видавництво „Вік“ в Києві що за короткий час зуміло справу видавництва українських книжок на російській Україні поставити так високо.

Видавництво музичне „Станиславського Бояна“ повідомляє отсим нашу П. Т. публіку, що висилає всюди де лише Руське серце бе, всі свої до тепер появивші ся 20 випусків, котрі коштували разом 13 кор. 60 сот., за знижену ціну лише 10 корон. — Нам розходить ся о придбанє фондів на виданє всіх як церковних, так і сьвітських музичних творів, осталих по покійних композиторах Вербівцям, Лаврівським і Воробкевичу. Просимо нашу Вп. Русь, щоби зволіла наші змагання підперти і наші виданя у нас по зниженій ціні замовляла або вислани нами ноти ласкаво прийняти а належитість на руки підписаного п. Євгена Якубовича (ц. к. учителя заведений карного в Станиславові) присилати. — Повідомляємо також, що даємо наші виданя і на сплату місячними ратами в довільній висоті, але не менше як по 2 кор. Хтоби не зволів вислани ноти прийняти, най буде ласкаво звернути їх нам. — За Видавництво музичне Євген Якубович адміністратор, Денис Січинський артист редактор.

## Малий фейлетон.

А. А.

### Ніч у тюрмі.

Тихо, тихо... в коридорі ледве ходить вартовий; в небі ясно сяють зорі; сьвітять місяць молодий і сріблом своїм безшумним сумно грає на стіні і посунулі мрії — думи будить з болем у мені. За тюрмою вал чорніє а за валом... там усе! там Дніпро — он, ледве мріє, звідти радістю несе, там життя, там люде, браття! А по сей бік... тут тюрма! Є тут штик, кати є, ірати, — а життя, людей... нема! Тихо, тихо... Клен дримає... Місяць грає на стіні... Ша!... за валом хтось сьпіває! Притулившись на вікні, жадно звуки ті хапаю, звуки волі!... Ніч плыве, майська ніч, жива, палкая, в яку смерть лиш не живе... Смерть та ми, мреці живі... Пісня стихла вже давно, я-ж сиджу все.. А палкі думи линуць за вікно... Тихо скрізь, як в домовині... Плакати хочеть ся, ридать! головою бити стіни, щоб не чути, не бачити ірат... Але ніжно, як кохана, вітер гладить волос мій і шепоче про бажаний, тихий, радісний спокій. „Не до віку, любий, ірати, — він шепоче, — буде час, будеш рідний, й ти стояти, в битві лютий серед нас“... І шепоче він про волю, про могучу боротьбу, про грядущу, нинішню долю, про свободу ту сьвяту, що на брамах, на вязницях, на сацдацькому штику гордо, ясно загорить ся й всеросійську тюрму з буйним шумом розруйнує і на порох рознесе... Він шепоче і милує теплим подихом лице і з любовю, як кохана, ніжно гладить волос мій і шепоче про бажаний, тихий, радісний спокій...

(„Селянин“.)



# Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

В мясниці поручає новості для Пань і Панів.

**Вахлярі** наймодніших виробів з т. зв. перлової шкаралупи з струсовими перлами, Matabout, Pointlace, соломкові і з газів білі в різних красках від найдорожчих до найдешевших.

**Вступ на баль** послідна новість великий вибір.

**Рукавички** Glacé, шовкові гладкі т. зв. ajour Muskellure різної величини.

**Паньчохи і зарукавки** шовкові, півшовкові, гладкі, білі і в різних модних красках.

**Черевини балеви**, лякерки, білі Glacé, золоті, Chevreaux з гачком або без него, цїжемки і півчеревини.

**Хусточки до носа** шовкові, гладкі, або гачтовані, з батисту полотна в різних модних красках.

**Капелюхи і краватки**, атласові кляки, циліндри, балеви наймодніші краватки.

**Мужескі сорочки** салюнові, з піковими і шовковими передами, ковнярики, маншети найновішого рода.

**Капелюхи**. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта фабрикацій з фільцу, льодену,

Знижені ціни товарів футряних і артинулів зимових.

**Футряні боа** правдиві перекі, з куні, ласиці, кретові різного рода футра медвежі — до того відповідні муфи для дівчат і дїтий. Футряні і сукольні шапки, кучми т. зв. P-riane, Sealskin, Nutria як також барети для дівчат і дам різної наймоднішої сорти.

**Вовняні і зимові товари**. Правдиве біле систему Егера, др. Лямана, вовняні калїсони і майтки, рукавички, огрівачі колїн і пульсів, паньчохи, хусточки з Хемілі, вовняні шапочки чепці для дівчат і дїтий — загортки на колїна до подорожі і т. д.

**Конфекция дїточої одїжи**, як жакети, плащики до того капузи, ковнярики, все після найновішої моди.

**Товари обувні**. Склад американських черевиків фабрики обуви Антона Чапека у Відні. Найбільший вибір різнодіної обуви для панів, пан, дїтий. Черевини з Chevreaux лякерки, черевини до ховзана. Все з найпольована, ввагалі різна обув.

**Кальоші і черевини до снїгу** найліпші фабрикації.

у Відні, і Осипа Піхлера і Синів в Грацу Бореолїна в Александрії. Найбільший вибір пїшшу і т. и. в різних фасонах.

Замовлення з провінцій виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, приймаю назад.

## Карти їзди до Америки

Ціни їзди  
Гамбург—Нью-Йорк:

Поспїшний паровець „Deutschland“

Їде 6 1/2 дня . . . . . К 212.—

Поспїшні парівці „Moltke“, „Blücher“ і „Hamburg“

Їдуть 7—9 день . . . . . К 190.—

Всі інші поспїшні парів. „Postdampfer“

Їдуть 10—11 день . . . . . К 166.—

Antwerpen—Kanada . . . . . К 154.—

Hamburg—Buenos Aires . . . . . К 142.—

Ближших інформацій що до їзди в Америку, Африку, Східну Азію, як також їзди для розривки по середземнім моря, Орієнті і т. п.

удїляє 7 (1—6)

генеральна агенция

лінії „Гамбург-Америка“, в Чернівцях.  
Герман Мітельман, улица Ратушева 11. (Rathausstrasse)

**КАНЦЕЛЯРИЯ**  
друкарні товариства „Рускої Ради“  
отворена  
в недїлю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

**Друкарня „Рускої Ради“**  
виконує  
всілякі роботи друкарські  
скоро і дешево.

## ПОВІДОМЛЕНЕ.

Отсим повідомляю Впов. П. Т. Публику, що я  
кромі існуючого вже мого склепу ювілярского,  
в Чернівцях, Ринок ч. 9,

отворив ще

**ФІЛІЮ**

при улиці Паньській число 15

і удержую там великий склад стїнних, столових і кишенькових годинників, із золота сїрбла нїкїлю, стали з преціозними верками. іменно т. зв. „International-Watch in Schaffhausen“, „Longines“, „Omega“, „Roskopf-Patent“ і багато інших різнородних сорт.

Рівночасно заявляю, що приймаю нові роботи як і репарації ювілерські, в золоті, сїрбї, так в Ринку під ч. 9, як і прв Паньській улиці ч. 15, де також різнородні замовлення як хронометри, репатаційні годинники ввагалі всілякі старинности лагоджу як найточнїйше і під гаранцією

Надїю ся проте, що Вп. П. Т. Публика як до тепер так і на дальше волишь ласкаво мене підирати, а при закупнї подарунків на рїздво або на новий рік, мої склепи не омине, а пересвідчивши ся о великім виборї товарів, дешевости цїн і тетельній обслузі, виїде з них вдоволен.

Поручаючи ся ласкавим зглядом, пишу ся з поважанем

**Кароль Шульд**, ювілер і годинникар

63 (15—15) н. с.

заприсяжний знаток ц. к. суду.

## МИЛОШІХТА

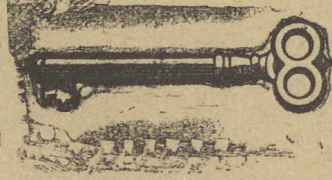
„Олень“

„Марка“

„Ключ“



Найліпше найвидатнїйше і найдешевше мило. Вільне від всяких пікідливих домішок.



Всюди до набути



При купнї належить зауважати, аби кожний кавалок мила мав наніс „SCHICHT“ і повисшу марку охоронну.



41 (9—18 н.)

## AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучене акційне корабельно-перевозове тов. в Трієсті.

Правдивий пасажирський оборот до Америки через Трієст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦИЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ:

**Гольдлюст і Спїлка**

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінцій приймає ся агентів.

6 (10—1) н.

Видає риствотова „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко

## ЛІНІМЕНТ. САРС. СОРП.

з антики Рїхтера в Празї,

загально признаний знаменитий **усмирюючий лїк на втиране** по цїні 80 сот., 140 кор. і 2 кор. можна купити у всіх антиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в ориґінальних флашах з нашим охронним знаком „КОТВИЦА“ з антики Рїхтера і для остерожности приймати лише флашки тим охронним знаком яко правдиві.

46 (20—40)

Антика Рїхтера

„під золотим львом“ у Празї, улица Єлисавети ч. 5.

## Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складї

Книги і друки для Кас райфайзенських.

## Я, Анна Чіляк

58 (16—52)

завдячую власному випахови помади, через котрої уживане, зріст мого волоса дійшов до 185 см. довготи. Се є одинокое средство проти випадання волоса, скріплює і приєднує его зріст віддає великі прислуги панам, котрим йде о красні вуси і борода, запобігає передчасному лисеню і сивїню, ввагалі чудотворна ся помада вертає волосям так на головї як на бородї натуральну полискуючу бавру. Дїлає она однаково так у молодих як і стариків. Я уживала єї 14 місяців. Цїна одного слоїка

1 зр., 2, 3 і 5.

**Щоденна розсїлка в цїлий свїт** за попереднім надїсланням грошїй, або за посїплатою. Найліпше замавляти просто з фабрики:

**Анна Чіляк**

Відень

I., Graben 14.

Головний склад в Чернівцях: Шмїд і Фонтін.

Заряд друкарні „Рускої Ради“ звертає увагу інтересованих, що всілякі друкарські висилає лиш за попереднім надїсланням на лїтератури або за посїплатою.

Заряд друкарні „Рускої Ради“ упрощає в послїднє всіх тих Вп. Панів, що замовили і одержали „Словар“ проф. Ом. Поповича, аби зволити за него вирівнати належитість.